

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.011.08.2021

Krzysztof Marek Nowacki
Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty
Al. J. Piłsudskiego 7/9
10-959 Olsztyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/005 – Realizacja wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Al. J. Piłsudskiego 7/9, 10-959 Olsztyn, dalej: Kuratorium
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Marek Nowacki, Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty, od 2 marca 2016 r., dalej: Kurator
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty związane z realizacją zadań w ramach modułu 3 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 ¹ , powierzone na podstawie pełnomocnictwa z 6 marca 2016 r., udzielonego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 8 października 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Lidia Wójcik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL87/2021 z 14 lipca 2021 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Kuratora związane z realizacją zadań w ramach modułu 3 Programu, powierzonych przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego ⁴ .
Uzasadnienie oceny ogólnej	W okresie objętym kontrolą Kuratorium było przygotowane pod względem organizacyjnym i kadrowym do realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu. Powołano Zespół do spraw oceny wniosków (dalej: Zespół), który wykonywał czynności związane z naborem i oceną wniosków o udzielenie wsparcia finansowego złożonych przez organy prowadzące szkoły oraz niezwłocznie zawierano z nimi umowy. Odbывало się to zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2019 r. w sprawie realizacji modułu 3 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” dotyczącego wspierania w latach 2019-2023 organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków ⁵ .

¹ Wprowadzony uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. poz. 1007), dalej: Program.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Wojewoda.

⁵ Dz. U. poz. 267, dalej: rozporządzenie RM w sprawie modułu 3.

W Kuratorium właściwie sprawowano nadzór nad realizacją umów, m.in. poprzez egzekwowanie rozliczenia przekazanych środków dotacji oraz wykonywanie, wspólnie z pracownikami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie⁶, kontroli sposobu i terminowości wykonania zadań, na które przyznano dotację, w miejscu ich realizacji. Poddawano także analizie i oceniano coroczne efekty realizacji modułu 3 Programu oraz zapewniono prawidłową i rzetelną realizację obowiązków sprawozdawczych wobec Ministra Edukacji i Nauki.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła zaliczenia do kosztów obsługi realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu wydatków rzeczowych niezwiązanych bezpośrednio z obsługą Zespołu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania Kuratora w zakresie przygotowania do realizacji modułu 3 wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” i podziału środków na zadania określone w Programie

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą Kurator, na podstawie pełnomocnictwa z 6 marca 2019 r. udzielonego przez Wojewodę, realizował zadania w ramach modułu 3 Programu.

(akta kontroli str. 4)

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) sześciu pracowników dwóch komórek organizacyjnych Kuratorium realizowało zadania w ramach modułu 3 Programu, tj. po trzech pracowników z Wydziału Kształcenia, Wychowania i Opieki⁷ oraz Zespołu Księgowości. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Kuratorium⁸ Wydział KWiO realizował m.in. zadania, które Kurator wykonywał w imieniu Wojewody wynikające z rządowych programów, o których mowa w art. 90u ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁹, zaś Zespół Księgowości rozliczał m.in. wydatki poniesione na realizację tych programów. Ww. zadania przypisano pracownikom ww. komórek organizacyjnych Kuratorium. W regulaminie organizacyjnym Kuratorium nie wyodrębniono wprost realizacji zadań dotyczących modułu 3 Programu.

(akta kontroli str. 5-50)

1.2. W dniu 4 kwietnia 2019 r. Kurator Zarządzeniem nr 31/2019¹⁰, działając na podstawie § 7 ust. 1-2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, powołał Zespół do oceny wniosków organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe o udzielenie wsparcia finansowego na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu. W jego skład wchodziło pięć osób, w tym: czterech przedstawicieli Kuratora oraz jeden przedstawiciel Wojewody. Zespół ten został powołany w terminie umożliwiającym wywiązywanie się przez niego z terminów określonych dla oceny wniosków, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

⁶ Dalej: Urząd Wojewódzki.

⁷ Dalej: Wydział KWiO.

⁸ Stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 65 Kuratora Oświaty z dnia 29 września 2017 r. zatwierdzonego 3 października 2017 r. przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm., dalej: ustawa o systemie oświaty.

¹⁰ W dniu 20 maja 2020 r. Zarządzeniem nr 14/2020 Kurator wprowadził w Zarządzeniu nr 31/2019 zmianę przedstawiciela Wojewody, polegającą na zastąpieniu pracownika Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego pracownikiem z Wydziału Obsługi tego Urzędu.

Wnioski o udzielenie wsparcia finansowego składane przez organy prowadzące w latach 2019-2021 (I półrocze) Zespół rozpatrzył odpowiednio: 17 maja 2019 r., 25-26 maja 2020 r. oraz 17 i 27 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 51-83, 154-213)

W okresie objętym kontrolą Kurator, stosownie do wymogu określonego w § 7 ust. 3 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, zapewnił obsługę osób wchodzących w skład Zespołu (zakupiono materiały biurowe oraz wyposażenie). Ustalono, że do kosztów obsługi realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu, wbrew postanowieniom określonym w § 5 ust. 6 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, zaliczono także wydatki rzeczowe poniesione w latach 2019-2020 na zakup zestawu komputerowego wraz z oprogramowaniem, aparatu telefonicznego oraz tabletu, które nie były bezpośrednio związane z obsługą Zespołu. Szczegółowy opis zawarto w sekcji wystąpienia „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) Kuratorium otrzymało, od Wojewody na obsługę realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu, dotację celową w łącznej kwocie 36,1 tys. zł (99,2% maksymalnej kwoty środków budżetu państwa na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu określonej w załączniku do rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 na lata 2019-2021)¹¹. W 2019 r. otrzymało 11,9 tys. zł (99,2% kwoty przyznanej na 2019 r.), zaś w latach 2020-2021 (I półrocze) po 12,1 tys. zł (99,2% kwot przyznanych na lata 2020-2021).

W badanym okresie (do 14 lipca 2021 r.) Kuratorium ze środków finansowych przeznaczonych na obsługę Zespołu wydatkowało łącznie 22,7 tys. zł, co stanowiło 62,9% kwoty otrzymanej, z tego: w 2019 r. wydatkowano 11,5 tys. zł (96,6% kwoty otrzymanej), w 2020 r. – 9 tys. zł (74,4%), a w 2021 r. (do 14 lipca) – 2,2 tys. zł (18,2%). W ramach otrzymanych środków Kuratorium w ww. okresie zakupiło: papier ksero, tonery, artykuły biurowe, usługi pocztowe, czajnik, dwa wentylatory stojące, dwa zestawy komputerowe wraz z oprogramowaniem, trzy fotele, dwa telefony, tablet oraz komputer przenośny.

Jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Wydziału KWiO, będący jednocześnie przewodniczącym Zespołu, komputer przenośny wraz z oprogramowaniem, który został przypisany do użytkowania Dyrektorowi Wydziału KWiO był przez niego wykorzystywany przy trzeciej edycji Programu, tj. w 2021 r. w związku z wykonywaniem zadań związanych m.in. z analizą wniosków i zbiorczych informacji o wysokości kwot przekazanych poszczególnym szkołom objętym wsparciem finansowym. Pozostali trzech członkowie Zespołu wyjaśnili, że nie korzystali z ww. komputera.

Niewykorzystane środki z dotacji celowej przyznanej na obsługę Zespołu za lata 2019-2020 w łącznej kwocie 3,6 tys. zł zostały terminowo (tj. 31 grudnia 2019 r. oraz 31 grudnia 2020 r.) zwrócone na rachunek Wojewody¹².

(akta kontroli str. 84-113, 228-263, 817-826, 864)

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) do Kuratorium wpłynęło, od 215 organów prowadzących szkoły, łącznie 215 wniosków, z czego: 187 spełniło ocenę pod względem formalnym i zakwalifikowano je do oceny merytorycznej, zaś 28 nie spełniało wymagań oceny pod względem formalnym¹³. Po dokonanej przez Zespół

¹¹ W 2019 r. Województwu Warmińsko-Mazurskiemu przyznano maksymalnie 12 tys. zł na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu, a w latach 2020-2021 – po 12,2 tys. zł.

¹² W związku z czynnością bankową polegającą na przeksięgowaniu wszystkich środków znajdujących się na rachunku bankowym na wydatki na rachunki dysponentów głównych.

¹³ W 2019 r. wpłynęły do Kuratorium 92 wnioski organów prowadzących dla 190 szkół, z czego: 76 wniosków przeszło ocenę formalną, zaś 16 wniosków nie spełniło wymagań oceny formalnej, w 2020 r. wpłynęły 64 wnioski dla 128 szkół, z czego: 59 wniosków spełniało ocenę formalną, a pięć nie spełniło wymagań oceny formalnej.

ocenie merytorycznej Kuratorium przyznało 58 organom prowadzącym szkoły wsparcie finansowe (dotację celową) w wysokości 4 515,8 tys. zł dla 76 szkół, z czego: 1 489,8 tys. zł – 20 organom prowadzącym 25 szkół w 2019 r., 1 513 tys. zł – 20 organom prowadzącym 25 szkół w 2020 r. oraz 1 513 tys. zł – 18 organom prowadzącym 26 szkół w 2021 r.

We wszystkich przypadkach odrzucenie 28 wniosków (13% ogółu złożonych wniosków) z przyczyn formalnych, o których mowa w § 8 ust. 2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, było uzasadnione. Ocenie merytorycznej nie podlegało 16 wniosków złożonych w 2019 r., pięć w 2020 r. i siedem w 2021 r., z których: dwa przypadki (po jednym w latach 2019-2020) dotyczyły złożenia wniosku po 30 kwietnia danego roku, trzy (po jednym w latach 2019-2021) złożenia przez organ prowadzący więcej niż jednego wniosku w danym roku, zaś 23 pozostałe przypadki (14 w 2019 r., cztery w 2020 r. oraz pięć w 2021 r.) m.in. złożenia wniosków przez nieuprawniony organ, niedołączenia dokumentów potwierdzających upoważnienie do składania oświadczeń woli w imieniu organu prowadzącego, podpisania wniosku przez osoby lub osobę nieupoważnioną do jego reprezentowania, niezgodności wnioskowanych kwot wsparcia finansowego, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 5 lit. i, z kwotą, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, tj. maksymalną wysokością wsparcia finansowego dla organu prowadzącego w odniesieniu do każdej szkoły objętej wnioskiem o udzielenie wsparcia finansowego.

W badanym okresie nie stwierdzono przypadków przyjęcia i rozpatrywania wniosków, które nie dotyczyły realizacji zadań wymienionych w § 2 ust. 2 i 3 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, tj. dotyczących: zorganizowania nowej stołówki szkolnej, uruchomienia nefunkcjonującej stołówki szkolnej, stworzenia nowej jadalni, dokonania doposażenia lub poprawy standardu pomieszczenia przeznaczonego do spożywania posiłków (jadalni).

(akta kontroli str.114-280)

1.3. Szczegółowa analiza 17 wniosków o udzielenie wsparcia finansowego¹⁴ złożonych do Kuratorium w latach 2019-2021 (do 30 czerwca) przez organy prowadzące szkoły oraz protokołów Zespołu do spraw oceny wniosków wykazała, że:

- Każdy wniosek zawierał elementy określone w § 6 ust. 2 pkt 1-8 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3. Wnioski zostały sporządzone według wzoru określonego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Na etapie dokonywania oceny formalnej Zespół do spraw oceny wniosków nie występował do wnioskodawców o udzielenie informacji i wyjaśnień dotyczących treści wniosku o wsparcie finansowe. W protokołach z posiedzenia tego Zespołu wskazywano, że procedura składania i oceny wniosków o udzielenie wsparcia nie przewiduje występowania do wnioskodawców, zaś wniosek, który nie spełnia wymagań formalnych, nie podlega ocenie merytorycznej (§ 8 ust.3 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3).
- We wszystkich sprawach przy ocenie pod względem merytorycznym zastosowana przez Zespół ocena punktowa wniosków była zgodna z przepisami określonymi w § 8 ust. 4 pkt 1-5 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3. Oceny tej dokonywano odrębnie w odniesieniu do każdej szkoły objętej wnioskiem

W 2021 r. wpłynęło 59 wniosków dla 113 szkół, z czego: 52 wnioski spełniły wymagania oceny formalnej, zaś siedem nie spełniło wymagań oceny formalnej.

¹⁴ Tj. siedem z 2019 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Purda, Morąg, Janowo oraz powiat ostródzki), pięć z 2020 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Iłowo-Osada, Wilczęta) oraz pięć z 2021 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Pisz, Wieliczki).

o udzielenie wsparcia finansowego, co było zgodne z przepisem § 8 ust. 8 tego rozporządzenia. W 2019 r. dokumentowano przeprowadzenie oceny formalnej i merytorycznej wniosków o udzielenie wsparcia poprzez zastosowanie papierowych kart oceny wniosków, natomiast w latach 2020-2021 dokumentowanie odbywało się z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego Excel. W obydwu przypadkach dokumenty te były podpisywane przez wszystkich członków Zespołu. Nie stwierdzono przypadków przypisania różnej wartości punktowej ocenianego elementu dla tożsamyh danych zawartych we wnioskach składanych przez organy prowadzące.

- Zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 we wszystkich 17 sprawach organy prowadzące, w odniesieniu do każdej szkoły objętej wnioskiem, zapewniły wkład własny w wysokości co najmniej 20% kwoty kosztów realizacji zadania. W przypadku trzech wniosków organ prowadzący zapewnił, oprócz wkładu finansowego, wkład rzeczowy, a wartość tego wkładu została potwierdzona fakturami VAT.

Jak wyjaśnił Kurator, na etapie oceny wniosku weryfikacja odbywała się poprzez analizę zapisów wniosku organu prowadzącego szkołę wraz z załącznikami. Analizowano punkt 9 wniosku (informacja o usługach, wyposażeniu lub wydatkach, które mogą być zaliczone do wkładu rzeczowego, w tym wartość w zł albo informacja o braku wkładu rzeczowego) w powiązaniu z punktem 7, tj. kalkulacją kosztów realizacji zadania. Ponadto organ prowadzący, który otrzymał wsparcie finansowe, zobowiązany był do przedłożenia, wraz z rozliczeniem wykorzystania dotacji, dowodów poniesienia wydatków, tj. kopii faktur/dokumentów księgowych lub innych dokumentów o wartości równoważnej fakturom, do wysokości całkowitego kosztu realizacji zadania.

- Zespół dokonał oceny wszystkich wniosków w terminie do 30 maja danego roku budżetowego, tj. w terminach określonych w § 7 ust. 1 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.
- Z każdej przeprowadzonej oceny wniosków Zespół sporządzał i niezwłocznie przedstawiał Kuratorowi protokół, który zawierał elementy, o których mowa w § 8 ust. 9 pkt 1-4 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

(akta kontroli str. 114-266, 551, 807-814)

Ponadto analiza NIK trzech wniosków¹⁵, które przeszły ocenę pod względem formalnym i po przeprowadzonej ocenie merytorycznej nie otrzymały wsparcia finansowego na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu wykazała, że Zespół prawidłowo postąpił przyznając tym wnioskom ocenę negatywną. W jednym przypadku z 2019 r. organ prowadzący ujął we wniosku o udzielenie wsparcia finansowego szkołę, która przekazała dane nieprawidłowe i niekompletne (tj. polegające na popełnieniu błędów w kalkulacji kosztów realizacji zadania, co spowodowało m.in. niemożliwość ustalenia faktycznej wysokości wnioskowanej kwoty wsparcia finansowego). W dwóch pozostałych przypadkach we wnioskach wykazano przekroczenie kwoty wydatków bieżących na zadanie polegające na doposażeniu i poprawie standardu funkcjonującej stołówki szkolnej (własnej kuchni i jadalni). We wniosku z 2020 r. wskazano planowany zakup urządzenia na kwotę 18,4 tys. zł, zaś z 2021 r. – na kwotę 32,7 tys. zł, co wskazywało, że wydatki poniesione w ramach realizacji zadania nie będą stanowiły wydatku bieżącego, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

(akta kontroli str. 281)

¹⁵ Po jednym z lat 2019-2021, tj. 2019 r. – Gmina Barciany – SP im. Straży Granicznej w Barcianach, 2020 r. – Gmina Piecki – SP im. Karola Wojtyły w Pieckach, oraz 2021 r. – Gmina Barciany - SP w Windzie.

1.4. W poszczególnych latach 2019-2021 (do 30 czerwca) Kurator, zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia, po upływie odpowiednio: 11, 2 oraz 1 dnia od podpisania protokołu przez Zespół, opublikował na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej¹⁶ Kuratorium wykaz szkół wraz z wysokością udzielonego wsparcia finansowego oraz wskazał organy prowadzące te szkoły. W okresie objętym kontrolą Kurator nie występował do Wojewody o opublikowanie ww. wykazu za lata 2019-2021 na stronie internetowej BIP Urzędu Wojewódzkiego.

Wykazy te zostały zaakceptowane przez Kuratora i nie były zmieniane. Kurator po ich opublikowaniu nie otrzymał od organów prowadzących szkoły pisemnych informacji o rezygnacji ze wsparcia.

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) 21 szkół zostało zakwalifikowanych przez Kuratora do objęcia wsparciem finansowym w drodze losowania. Dotyczyło to placówek, które zgodnie z protokołem Zespołu uzyskały taką samą liczbę punktów i powinny zostać objęte wsparciem finansowym jako ostatnie, tj.:

- W 2019 r. 36 szkół uzyskało taką samą liczbę punktów¹⁷. W drodze losowania zakwalifikowano do objęcia wsparciem finansowym 10 szkół. Ich organy prowadzące (Gminy: Działdowo, Janowo, Markusy, Giżycko (miasto), Iława (miasto), Ostróda (miasto)¹⁸, Nidzica, Purda, Sępólno) otrzymały dotacje celowe na łączną kwotę 546,4 tys. zł.
- W 2020 r. 36 szkół uzyskało taką samą liczbę punktów¹⁹. Natomiast w drodze losowania zakwalifikowano do objęcia wsparciem finansowym siedem szkół. Ich organy prowadzące (Gmina: Olsztyn, Elk (miasto), Małdyty, Mrągowo (miasto), Korsze, Iłowo-Osada oraz Powiat Lidzbarski) otrzymały dotacje celowe w kwocie 411,9 tys. zł;
- W 2021 r. (do 30 czerwca) 15 szkół, które uzyskały taką samą liczbę punktów²⁰ zostało objętych losowaniem, z których cztery zostały zakwalifikowane do objęcia wsparciem finansowym. Ich organy prowadzące (Gminy: Morąg, Pisz, Kisielice, Działdowo) otrzymały dotacje celowe w kwocie 146,2 tys. zł.

W badanym okresie nie wystąpiła sytuacja, aby kwota wsparcia finansowego wnioskowana przez organ prowadzący w odniesieniu do szkoły, która zgodnie z protokołem Zespołu powinna zostać objęta takim wsparciem jako ostatnia, była wyższa niż pozostała do rozdysponowania kwota środków budżetu państwa przypadająca na województwo warmińsko-mazurskie.

W latach 2019-2021 (I półrocze) Kuratorium nie wnioskowało o dodatkowe środki finansowe na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu. Jak wyjaśnił Kurator Program jest projektem wieloletnim, którego realizację przewidziano na lata 2019-2023.

(akta kontroli str. 136-213, 214-227, 552-555, 788-803, 865-866)

W latach 2019-2021 (I półrocze) Kuratorium kierowało do Wojewody pisma z prośbą o wystąpienie do Ministra Finansów o wydanie decyzji budżetowej w celu uruchomienia środków budżetu państwa zaplanowanych w rezerwie celowej poz. 27²¹. Pisma te skierowano odpowiednio: 12 czerwca 2019 r. oraz 10 czerwca 2020 r. i 2021 r. Wystąpienie do Wojewody o zwiększenie planu wydatków nastąpiło

¹⁶ Dalej: BIP.

¹⁷ 15 punktów.

¹⁸ Dwie szkoły.

¹⁹ 14 punktów.

²⁰ 14 punktów.

²¹ Środki na realizację Programu.

odpowiednio: 12 czerwca 2019 r. oraz 15 czerwca 2020 r. i 2021 r., tj. w terminie określonym w harmonogramie realizacji modułu 3 Programu.

(akta kontroli str. 282-373)

1.5. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) Kuratorium podpisało, z organami prowadzącymi 76 szkół, 58 umów o dotacje na łączną kwotę 4 515,8 tys. zł.

Szczegółowa analiza 18 umów²² zawartych w latach 2019-2021 (I półrocze) pomiędzy Kuratorem a organami prowadzącymi szkołę w sprawie przyznania środków z dotacji celowej w łącznej kwocie 1 507,4 tys. zł²³ wykazała, że:

- zawierały one elementy, o których mowa w art. 150 ust. 2 pkt 1-6 ustawy z dnia 28 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴, tj.: szczegółowy opis zadania, w tym cel na jaki dotacja została przyznana, termin jego wykonania, wysokość udzielonej dotacji, termin wykorzystania dotacji (do 31 grudnia danego roku budżetowego), termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji, termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji (do dnia 15 stycznia) oraz tryb kontroli;
- wszystkie zostały zawarte niezwłocznie po decyzji Wojewody w sprawie zwiększenia budżetu i planu dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego²⁵, tj. nie później niż w ciągu 7 dni od dnia zwiększenia budżetu.

W badanym okresie Wojewoda, stosownie do wymogu określonego w § 1 ust. 8 umów w sprawie przekazania środków finansowych w formie dotacji celowej na realizację zadania w ramach modułu 3, wywiązał się z obowiązku terminowego przekazania organom prowadzącym szkoły środków z dotacji celowej. Środki finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego²⁶ Wojewoda przekazał: 28 czerwca 2019 r. (wnioski za 2019 r.), 30 czerwca 2020 r. (wnioski za 2020 r.) oraz 30 czerwca 2021 r. (wnioski za 2021 r.)

(akta kontroli str. 266, 374-555, 827-863)

Kontrola prawidłowości wykorzystania środków dotacji celowej odbywała się w Kuratorium przez egzekwowanie od organów prowadzących rozliczeń przekazanych dotacji oraz przeprowadzanie kontroli na miejscu realizacji zadania.²⁷ Stosownie do postanowień zawartych w § 5 ust. 1 i 2 umów beneficjenci zobowiązani byli do przekazania w terminie do dnia 15 stycznia roku następującego po roku, w którym przyznano dotację, rozliczenia z wykorzystania tych dotacji wraz z kopiami faktur/dokumentów księgowych lub innych dokumentów uzupełniających o wartości dowodowej równoważnej fakturom oraz zestawienia ilościowo-wartościowego wydatków dokonanych w ramach udzielonego wsparcia. W 2019 r. 16 organów prowadzących szkoły²⁸, które nie wykorzystały pełnej kwoty dotacji celowej, zwróciły na rachunek Urzędu Wojewódzkiego łącznie 55,8 tys. zł, natomiast

²² Tj. po sześć za lata 2019-2021. I tak z: 2019 r. – Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Purda, Morąg, Janowo, 2020 r. – Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Iłowo-Osada, Pisz i Wilczęta oraz 2021 r. – Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Pisz, Morąg i Wieliczki.

²³ Z czego: w 2019 r. przyznano - 587,4 tys. zł, w 2020 r. – 539,2 tys. zł, zaś w 2021 r. – 380,8 tys. zł. Do dnia zakończenia kontroli środki finansowe przyznane w 2021 r. nie zostały rozliczone.

²⁴ Z czego: w 2019 r. przyznano - 587,4 tys. zł, w 2020 r. – 539,2 tys. zł, zaś w 2021 r. – 380,8 tys. zł. Do dnia zakończenia kontroli środki finansowe przyznane w 2021 r. nie zostały rozliczone.

²⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm., dalej: ustawa o finansach publicznych.

²⁶ Decyzja nr FK 148/2019 z 27 czerwca 2019 r., decyzja nr FK 163/2020 z 25 czerwca 2020 r., decyzja nr FK 131/2021 z 25 czerwca 2021 r.

²⁷ Dalej: jst.

²⁸ W 2020 r. przeprowadzono dwie kontrole u organów prowadzących szkoły, w tym na miejscu realizacji projektu. Kontrole te przeprowadzono w Gminach: Purda oraz Morąg.

²⁹ Gminy: Barciany, Działdowo, Janowo, Kowale Oleckie, Iława (gmina miejska), Giżycko (gmina miejska), Markusy, Nowe Miasto Lubawskie, Nidzica, Olecko (dwa razy dokonało zwrotu dotacji), Ostróda (gmina miejska), Purda, Sępólno, Olsztyn, Starostwa powiatowe w: Olecku, Ostródzie, Szczytnie.

w 2020 r. takich podmiotów było 14²⁹, a zwrócone na rachunek Urzędu Wojewódzkiego środki dotacji wynosiły łącznie 90,5 tys. zł. Jak wyjaśnił Kurator przyczynami niewykorzystania środków finansowych było przede wszystkim uzyskanie niższych cen na zakup wyposażenia lub wykonanie usług po niższych cenach niż pierwotnie planowano.

W okresie objętym kontrolą w Kuratorium ujawniono jeden przypadek wykorzystania części dotacji niezgodnie z jej przeznaczeniem w kwocie 34,5 tys. zł oraz jeden przypadek pobrania części dotacji w nadmiernej wysokości, tj. 3,7 tys. zł.

Według stanu na 16 września 2021 r. nie wystąpiły przypadki zwrotu dotacji przez organy prowadzące szkołę.

(akta kontroli str. 651-787, 788-803)

Analiza dokumentacji 12 rozliczeń dotacji przyznanych w latach 2019-2020³⁰, która została złożona do Kuratorium przez dziewięć organów prowadzących szkoły³¹ wykazała, że:

- W 10 przypadkach rozliczenia dotacji przekazano terminowo, tj. do 15 stycznia roku następującego po roku przyznania dotacji, zaś dwa rozliczenia za 2019 r. wpłynęły do Kuratorium odpowiednio dwa i osiem dni po terminie, o którym mowa w umowie o dotację. Jak wyjaśnił Kurator nie miało to wpływu na prawidłowe i terminowe rozliczenie dotacji.
- W pięciu przypadkach organy prowadzące szkoły złożyły korekty rozliczenia dotacji (cztery w 2019 r. oraz jeden w 2020 r.).
- Każdorazowo załączono zestawienia ilościowo-wartościowe wydatków dokonanych w ramach udzielonego wsparcia finansowego wraz z fakturami i innymi dokumentami księgowymi potwierdzającymi ich zrealizowanie.
- Rozliczenia dotacji zatwierdzano na bieżąco (w żadnym przypadku nie stwierdzono przekroczenia 30- dniowego terminu na zatwierdzenie rozliczenia dotacji).
- Z przyznanego wsparcia w łącznej kwocie 1 126,6 tys. zł, organy te wykorzystały 1 020,5 tys. zł (90,6% tej kwoty), a 106,1 tys. zł zwróciły na rachunek Urzędu Wojewódzkiego³². W 2019 r. w przypadku Gminy Olecko zwrot dotacji wynikał z pobrania jej w nadmiernej wysokości, a Gminy Morąg – ostatecznie wykorzystano część dotacji niezgodnie z przeznaczeniem.

W związku z dotacją pobraną przez Gminę Olecko w nadmiernej wysokości Kuratorium skierowało do niej wezwanie do zwrotu środków w kwocie 3,7 tys. zł. W wyniku wezwania gmina 6 lutego 2020 r. zwróciła środki w odpowiedniej wysokości.

Przeprowadzone w 2020 r. przez pracowników Kuratorium, wraz z pracownikiem Wydziału Finansów i Kontroli Urzędu Wojewódzkiego, kontrole w miejscu realizacji dotowanych zadań stwierdziły w Gminach: Purda i Morąg przypadki wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem dotacji ze środków Programu za 2019 r. W wyniku kontroli Wojewoda nakazał im dokonanie zwrotu dotacji wydatkowanej na zakup zakwestionowanego środka trwałego³³. Obie gminy wniosły do Wojewody

²⁹ Gminy: Olsztyn, Rozogi, Reszel, Miłomłyn, Wilczęta, Giżycko, Elk (miasto), Mragowo (miasto), Korsze, Iłowo-Osada, Starostwa powiatowe w: Goldapi, Lidzbarku Warmińskim, Olsztynie oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół.

³⁰ Tj. siedem z 2019 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Purda, Morąg, Janowo i Powiat Ostródzki) oraz pięć z 2020 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Iłowo-Osada, Wilczęta).

³¹ Trzy organy otrzymały wsparcie finansowe w 2019 r. oraz w 2020 r.

³² Z czego w 2019 r. zwrócono 79 tys. zł, zaś w 2020 r. – 27,1 tys. zł.

³³ Kontrola stwierdziła nieprawidłowe klasyfikowanie zakupionych środków trwałych, bowiem środki te o wartości powyżej 10 tys. zł były ujmowane w wydatkach bieżących, a nie w inwestycyjnych.

zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, który oddalił je w całości. Gmina Morąg zwróciła środki w odpowiedniej wysokości i w terminie określonym w wystąpieniu pokontrolnym, a w przypadku Gminy Purda Wojewoda decyzją z 23 czerwca 2020 r.³⁴ określił jej do zwrotu kwotę 18,8 tys. zł. Od tej decyzji gmina ta wniosła 7 lipca 2020 r. odwołanie do Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, który decyzją z 25 marca 2021 r. uchylił zaskarżoną decyzję Wojewody w całości i umorzył postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu tej decyzji Minister wskazał m.in., że wydatki gminy były spójne z wnioskiem o udzielenie wsparcia finansowego na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu (stanowiącym załącznik do umowy), zatem były zgodne z umową.

(akta kontroli str. 552-580, 788-803, 827-863)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Kuratorium, wbrew wymogom określonym w § 5 ust. 6 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, do kosztów obsługi realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu zaliczono wydatki rzeczowe, które nie były związane bezpośrednio z obsługą Zespołu do spraw oceny wniosków. Wydatki te na łączną kwotę 4,9 tys. zł zostały poniesione w 2019 r. na zakup zestawu komputerowego wraz z oprogramowaniem (2,4 tys. zł) oraz w 2020 r. telefonu i tabletu (2,5 tys. zł). Zakupione przedmioty otrzymali i wykorzystywali pracownicy Kuratorium, którzy nie byli członkami Zespołu i nie uczestniczyli w jego pracach.

Kurator wyjaśnił, m.in., że zestaw komputerowy wraz z oprogramowaniem, telefon oraz tablet zakupiono osobom, które sprawowały bezpośredni nadzór nad realizacją programu i wspomagały Zespół do spraw oceny wniosków.

Zdaniem NIK, czynności nadzoru nad realizacją Programu, nie można uznać za działania w zakresie obsługi Zespołu, o której mowa w ww. przepisie rozporządzenia. Wydatki poniesione na zakup ww. urządzeń nie powinny zatem zostać ujęte w tych kosztach, tym bardziej, że nie były one wykorzystane przez członków Zespołu.

(akta kontroli str. 84-113, 788-803)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działania Kuratorium w zakresie przygotowania do realizacji modułu 3 Programu i podziału środków na zadania w nim określone.

OBSZAR

2. Monitorowanie i ocena oraz koordynowanie realizacji modułu 3 Programu

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2019-2020 w województwie warmińsko-mazurskim zadania w ramach modułu 3 Programu realizowano w 50 szkołach. Wydatkowano na nie łącznie 3 596,2 tys. zł, w tym 777,8 tys. zł (21,6 % kosztów realizacji zadań) ze środków własnych organów prowadzących. W ramach tych wydatków:

- wykonano 98 usług remontowo-adaptacyjnych w stołówkach lub pomieszczeniach przeznaczonych do spożywania posiłków (1 088,2 tys. zł, w tym 337,9 tys. zł stanowiło wkład własny organu prowadzącego³⁵),

³⁴ Nr FK-V.431.5.2020.

³⁵ W 2019 r. – wykonano 45 usług remontowo-adaptacyjnych do stołówek lub pomieszczeń przeznaczonych do spożywania posiłków (jadali) na kwotę 546 tys. zł, w tym kwota 167,6 tys. zł stanowiła wartość wkładu własnego organów prowadzących, zaś w 2020 r. wykonano 53 takich usług na kwotę 542,2 tys. zł, w tym: 170,3 tys. zł – wartość wkładu.

- wyposażono kuchnie w stołówce szkolonej w sprzęt w ilości 19 268 szt. (2 171 tys. zł, w tym wkład własny wynosił 382,1 tys. zł³⁶),
- wyposażano pomieszczenia do spożywania posiłków w sprzęt w ilości 2 489 szt. (337 tys. zł, w tym wkład własny wynosił 57,8 tys. zł³⁷).

(akta kontroli str. 651-656, 661-787)

W latach 2019-2021 (I półrocze) całkowity koszt realizacji przez organy prowadzące zadań w ramach modułu 3 wynosił łącznie 5 495,3 tys. zł³⁸. Łączna kwota udzielonego organom prowadzącym wsparcia finansowego (dotacji) z budżetu państwa wynosiła 4 515,8 tys. zł.³⁹

Spośród udzielonego wsparcia wykorzystano łącznie 2 818,3 tys. zł.⁴⁰ (93,9% ogółu kwoty udzielonej w latach 2019-2020), z czego: w 2019 r. – 1 395,8 tys. zł (93,7% kwoty udzielonej z 2019 r.), zaś w 2020 r. – 1 422,5 tys. zł. (94% udzielonej kwoty w 2020 r.).

W latach 2019-2020 kwota niewykorzystanego wsparcia finansowego (dotacji) wynosiła 184,5 tys. zł i dotyczyła 32 jst, z czego: 94 tys. zł w 2019 r. dotyczące 18 jst oraz 90,5 tys. zł. w 2020 r. – 14 jst.

(akta kontroli str. 651-787)

W latach 2019-2020 efektami zrealizowanych zadań w ramach modułu 3 Programu w województwie warmińsko-mazurskim było:

- stworzenie jadalni w jednej szkole (w 2019 r.), w której dotąd nie funkcjonowała,
- doposażenie i poprawa standardu funkcjonującej stołówki szkolnej (własna kuchnia i jadalnia w 49 szkołach, tj. w 24 szkołach w 2019 r. oraz w 25 – w 2020 r.),
- wydawanie posiłków dla uczniów innej szkoły niż szkoła podstawowa w 28 szkołach⁴¹ (tj. szkół z zespołu szkół, przedszkoli lub innych placówek systemu oświaty), w których zrealizowano zadanie w ramach modułu 3 Programu.

W szkołach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego z pomocy w formie posiłku (pełnych obiadów) skorzystało 5 519 uczniów w 2019 r. i 5 440 w 2020 r. Natomiast z obiadów wydawanych w dniach nauki szkolnej skorzystało 5 863 uczniów w 2019 r. i 2 548 w 2020 r.

W ramach poniesionych wydatków na realizację zadań w ramach modułu 3 Programu w 2019 r. w jednej szkole stworzono nową jadalnię. W 2019 r. w stosunku do 2018 r. zwiększyła się o 344 liczba uczniów korzystających z obiadów wydawanych w dniach nauki szkolnej. W 2020 r. w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o 2 892 liczba uczniów korzystających z obiadów wydawanych w dniach nauki szkolnej, co spowodowane było panującą sytuacją epidemiologiczną i wprowadzonym zdalnym systemem nauczania.

(akta kontroli str. 651-803, 815-816)

Kurator podał, że w jego opinii wzór sprawozdania organu prowadzącego oraz wzór sprawozdania Wojewody z realizacji zadań modułu 3 Programu był czytelny

³⁶ W 2019 r. kuchnie w stołówce szkolonej wyposażano w sprzęt w ilości 6 371 szt. na kwotę 1 068,6 tys. zł, w tym wkład własny wynosił 194 tys. zł, zaś w 2020 r. w ilości 12 897 szt. na kwotę 1 102,3 tys. zł, w tym wkład własny wynosił 188,1 tys. zł

³⁷ W 2019 r. pomieszczenia do spożywania posiłków wyposażano w sprzęt w ilości 1 065 szt. na łączną kwotę 175 tys. zł, w tym wkład własny 32,2 tys. zł., zaś w 2020 r. w sprzęt w ilości 1 424 szt. na kwotę – 162 tys. zł, w tym wkład własny wynosił 25,6 tys. zł.

³⁸ Z czego: 1 789,6 tys. zł w 2019 r., 1 806,5 tys. zł w 2020 r. oraz 1 899,1 tys. zł. w I półroczu 2021 r.

³⁹ Z czego: 1 489,8 tys. zł w 2019 r., 1 513 tys. zł w 2020 r. oraz 1 513 tys. zł w I półroczu 2021 r.

⁴⁰ Z czego: w 2019 r. – 1 395,8 tys. zł, zaś w 2020 r. – 1 422,5 tys. zł.

⁴¹ Po 14 szkół w latach 2019-2020.

i zrozumiwały. W tabelach sprawozdawczych, w części 1 dotyczącej zbiorczych zestawień ilościowo-jakościowych realizacji zadań w ramach modułu 3 (wypożyczenie lub usługi zakupione w związku realizacją zadania) w kolumnie ogółem liczba jednostek organy prowadzące wskazywały wymagane wartości obejmujące liczbę jednostek, tj. liczbę zakupionego wyposażenia, liczbę wykonanych usług. Wskazał, że we wzorze sprawozdania organu prowadzącego do Wojewody zawarto pouczenie, według którego kolumnę „Liczba jednostek” należy uzupełnić zgodnie z zestawieniami ilościowo-wartościowymi w sprawozdaniach szkół. Natomiast w zestawieniu ilościowo-wartościowym w sprawozdaniach szkół liczba jednostek odnosi się do wyposażenia lub usług zakupionych w związku realizacją zadania. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w sprawozdaniach organów prowadzących wzywano pisemnie beneficjentów do ich usunięcia w wyznaczonym terminie, a w celu uniknięcia popełnienia błędów w przyszłości, informowano beneficjentów o właściwym ich sporządzaniu. Działania te odbywały się przede wszystkim za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz rozmów telefonicznych z osobami wskazanymi do kontaktu. W trakcie tych działań m.in. przypomniano beneficjentom, że sprawozdanie z realizacji zadań powinno być tożsame z wcześniej przygotowanym rozliczeniem wykorzystania dotacji. Informowano ich także, że punkt 1 sprawozdania należy uzupełnić zgodnie z pouczeniami zamieszczonymi w jego wzorze. Podstawą sporządzenia sprawozdań Wojewody były sprawozdania przygotowywane przez organy prowadzące. Informacje zawarte w sprawozdaniach Wojewody do Ministra EN z realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu były tożsame z danymi wykazanymi w sprawozdaniach organów prowadzących.

(akta kontroli str. 804-806)

2.2. Odnośnie sprawowania monitoringu realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu, Kurator wyjaśnił m.in., że zadania w ramach modułu 3 Programu realizowane były przez około 6 miesięcy, tj. od końca czerwca do końca grudnia danego roku. Dlatego monitorowanie realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu, w szczególności pod kątem oceny efektów osiągania zakładanych celów i realizacji wydatków odbywa się na bieżąco. Podał także, że we wniosku organu prowadzącego o udzielenie wsparcia finansowego nie przewidziano harmonogramu działań, zatem beneficjenci zobowiązani byli zrealizować zadanie od dnia zawarcia umowy do dnia 31 grudnia roku kalendarzowego, w którym realizowane jest zadanie. Wskazał również, że bieżący monitoring najczęściej odbywał się poprzez rozmowy telefoniczne z beneficjentami Programu, tj. z pracownikami szkół jak i z pracownikami organów prowadzących szkoły. W tym celu w Kuratorium wyznaczono trzy osoby, które na bieżąco, tj. w razie potrzeb zbierały informacje o etapie realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu, następnie je weryfikowały oraz udzielały beneficjentom Programu stosownych wyjaśnień dotyczących zarówno kwestii merytorycznych, jak i finansowych. Uzyskane w ten sposób dane były analizowane, wyciągano z nich wnioski, m.in. w celu jednolitego podejścia w stosunku do beneficjentów Programu.

(akta kontroli str. 788-803)

2.3. W latach 2019-2020 wartość dwóch mierników osiągania celów modułu 3 Programu, wskazanych w uchwale Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, tj. mierników dotyczących:

- 1) ogólnej liczby szkół publicznych, która w latach 2019-2023 została objęta Programem,
- 2) liczby szkół publicznych, w których dokonano:

- doposażenia i poprawy standardu funkcjonujących stołówek (własna kuchnia i jadalnia) lub doposażenia stołówek, które obecnie nie funkcjonują, tak aby mogły zostać uruchomione, lub stworzenia nowych stołówek,
- wsparcia w zakresie adaptacji i wyposażenia pomieszczeń przeznaczonych do spożywania posiłków, tzw. jadalni

wynosiła 100%.

W przypadku pierwszego miernika pn. „Liczba szkół publicznych, która została objęta Programem” Kuratorium określiło go w budżecie zadaniowym dla celu „Wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole” na poziomie 25 szkół w latach 2019-2020, zaś 26 w 2021 r. W latach 2019-2020 miernik ten został osiągnięty w 100%. Odnosnie drugiego z ww. mierników szczegółowy opis zawarto w punkcie 2.1 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 654-656)

2.4. W latach 2019-2021, Kurator stosownie do wymogu określonego w § 12 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 przekazał ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania⁴² zbiorcze informacje o wysokości kwot wsparcia finansowego przekazanych poszczególnym szkołom wraz z kopiami protokołów z przeprowadzonych ocen wniosków o dofinansowanie, w terminie pięciu dni od opublikowania wykazów. Informacje wraz z kopiami protokołów z przeprowadzonej kwalifikacji wniosków za:

- 2019 r. przekazano 28 maja 2019 r. (wykaz opublikowano 28 maja 2019 r.),
- 2020 r. – 2 czerwca 2020 r. (publikacja wykazu – 28 maja 2020 r.),
- 2021 r. – 28 maja 2021 r. (publikacja – 27 maja 2021 r.).

Analiza korespondencji dostępnej w Kuratorium wykazała, że Minister EN nie stwierdził nieprawidłowości w przekazanych przez Kuratora ww. dokumentach i nie występował o korekty lub sprostowanie danych.

(akta kontroli str. 214-227, 228-263)

Kurator na podstawie § 16 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 terminowo przekazał za 2019 r. i 2020 r. Ministrowi EN sprawozdania z realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu, tj. za 2019 r. przekazano 6 kwietnia 2020 r., zaś za 2020 r. – 13 kwietnia 2021 r. Sprawozdania zawierały elementy wyszczególnione w § 16 pkt 1-4 rozporządzenia, tj.:

- zestawienie liczby organów prowadzących, szkół i uczniów objętych wsparciem finansowym,
- zestawienie ilościowo-wartościowe wsparcia finansowego (z wyszczególnieniem wkładu własnego organów prowadzących szkoły),
- efekty zrealizowanych zadań,
- charakterystykę problemów i barier.

Z dokumentacji dostępnej w Kuratorium wynikało, że Minister EN nie występował do Kuratorium o dokonanie korekt, sprostowań lub uzupełnień w odniesieniu do przekazanych sprawozdań.

W obydwu sprawozdaniach dokonywano aktualizacji zawartych w nich danych. W przypadku sprawozdania za 2019 r. Kurator zaktualizował je dwukrotnie, tj. w zakresie podania podsumowania realizacji Programu w rozbiciu na poszczególne organy prowadzone oraz z uwagi na wydaną 25 marca 2021 r.

⁴² Dalej: Minister EN.

decyzję⁴³ Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej uchylającą zaskarżoną decyzję Wojewody w całości i umarzającą postępowanie wszczęte w sprawie rozliczenia dotacji przez Gminę Purda⁴⁴. W wyniku decyzji ww. Ministra zmianie uległa m.in. kwota wykorzystanego wsparcia finansowego na realizację Programu (dotacja wykorzystana) z 1 377 tys. zł na 1 395,8 tys. zł oraz kwota niewykorzystanego wsparcia finansowego (dotacja zwrócona) z 112,8 tys. zł na 94 tys. zł. Natomiast sprawozdanie za 2020 r. podlegało aktualizacji w związku z prośbą Ministra EN z 22 kwietnia 2021 r. dotyczącą podania w nim całkowitej liczby uczniów korzystających z obiadów wydawanych w dniach nauki szkolnej w styczniu 2021 r., tj. 2 548 zamiast 2 547,28. Kurator zaktualizował sprawozdanie 23 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 661-707)

W Kuratorium nie ustanowiono oddzielnych uregulowań związanych z weryfikacją terminowości, prawidłowości i rzetelności sprawozdań z realizacji zadań w ramach modułu 3, tj. dokumentów składanych do Kuratorium przez beneficjentów modułu 3 Programu na podstawie § 15 ust. 1 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3. Ograniczono się jedynie do:

- podawania do publicznej wiadomości za pośrednictwem strony internetowej Kuratorium oraz poczty elektronicznej informacji o obowiązku złożenia sprawozdania z realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu,
- udzielaniu beneficjentom modułu 3 Programu wyjaśnień dotyczących różnych kwestii pojawiających się w trakcie przygotowywania sprawozdań z realizacji zadań.

Jak wyjaśnił Kurator, w celu uniknięcia popełnienia błędów w przyszłości, w przypadku stwierdzenia nieścisłości, braków w dokumentach przygotowywanych przez beneficjentów, a następnie przedkładanych do Kuratorium, w tym m.in. w sprawozdaniach z realizacji zadań lub rozliczeniach dotacji, podejmowano działania zmierzające do poinformowania beneficjentów o właściwym ich sporządzaniu. Działania te odbywały się przede wszystkim za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz rozmów telefonicznych z osobami wskazanymi do kontaktu. W trakcie tych działań, m.in. przypominano beneficjentom, że sprawozdanie z realizacji zadań powinno być tożsame z wcześniej przygotowanym rozliczeniem wykorzystania dotacji. Informowano ich także, że punkt 1 sprawozdania należy uzupełnić zgodnie z pouczeniami zamieszczonymi w jego wzorze. Dodatkowo wskazywano, że liczba jednostek, koszt całkowity, w tym wartość wkładu własnego organu prowadzącego, powinna być zgodna z zestawieniem ilościowo-wartościowym ujętym w sprawozdaniu danej szkoły. Weryfikacji sprawozdań dokonywano na bieżąco. Analizowano efektywność zrealizowanych zadań, tj. efekty rzeczowe w powiązaniu z wydatkami. Informacje zawarte w sprawozdaniach z realizowanych zadań weryfikowano z umową i wnioskiem organu prowadzącego o udzielenie wsparcia (stanowiącym integralną część umowy) oraz rozliczeniem dotacji. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w sprawozdaniach wzywano pisemnie beneficjenta do ich usunięcia w wyznaczonym terminie.

(akta kontroli str. 788-803)

Szczegółowa analiza 12 sprawozdań⁴⁵ (z 40 złożonych) z realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu otrzymanych od organów prowadzących wykazała, że:

⁴³ Decyzja znak: FS11.4145.36.2020 z 25 marca 2021 r.

⁴⁴ Gmina Purda ostatecznie w 2019 r. wykorzystwała dotację na realizację Programu w wysokości 90,8 tys. zł.

⁴⁵ Tj. siedem z 2019 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Purda, Morąg, Janowo i Powiat Ostródzki) oraz pięć z 2020 r. (Gminy: Barciany, Olsztyn, Olecko, Iłowo-Osada, Wilczęta).

- wszystkie sprawozdania zostały złożone w terminie, o którym mowa w § 15 ust. 1 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 i zawierały dane wymagane przepisem § 15 ust. 2 tego rozporządzenia.
- Każde sprawozdanie było zgodne ze wzorem określonym przez Ministra EN.
- Sprawozdania te były analizowane przez osoby odpowiedzialne w Kuratorium za realizację Programu, tj. głównie w zakresie:
 - wykorzystania dotacji celowej zgodnie z przeznaczeniem, o którym mowa w § 1 ust. 2 umowy o udzielenie dotacji,
 - zrealizowania (bądź nie) zaplanowanego we wniosku wyposażenia lub usługi związanej z realizacją zadania oraz z czego wynikały ewentualne rozbieżności,
 - wydatków ujętych w zbiorczym zestawieniu ilościowo-wartościowym oraz w podsumowaniu w realizacji modułu 3 Programu pod kątem ich prawidłowego rozliczenia, pod względem rachunkowym, jak i wysokości wkładu własnego organu prowadzącego,
 - wykazania osiągnięcia przewidywanych efektów, o których mowa w punkcie 6 wniosku (w tym: przygotowywanie posiłków dla uczniów innej szkoły),
 - wykazania trudności lub problemów związanych z realizacją zadania i czego one dotyczyły,
 - liczby uczniów w szkole oraz liczby uczniów korzystających z posiłków w kontekście poprawy warunków przy spożywaniu posiłków w trakcie pobytu w szkole.

Ww. czynności dokumentowano m.in. poprzez zamieszczenie przez pracowników Kuratorium stosowanych adnotacji na sprawozdaniach szkół.

- W jednym z 12 sprawozdań Kuratorium stwierdziło wykazanie nieprawidłowych danych. Dotyczyło to sprawozdania Gminy Olsztyn za 2020 r., w którym podano dane niezgodne z rozliczeniem wykorzystania dotacji (tj. w zbiorczym zestawieniu ilościowo-wartościowym realizacji zadań błędnie wskazano liczbę jednostek – zamiast 4 231 jednostek podano cztery). Kuratorium wezwało beneficjenta do złożenia korekty sprawozdania, która wpłynęła w wyznaczonym terminie (7 kwietnia 2021 r.).

(akta kontroli str. 552-555, 708-787)

2.5. W okresie objętym kontrolą, Kuratorium nie stwierdziło problemów i barier w realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu. Uwagi w tym zakresie wnosili natomiast niektórzy beneficjenci. Trzech z nich zgłosiło je w zbiorczym sprawozdaniu z realizacji zadań na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego za 2019 r. Dotyczyły one m.in.:

- presji czasu wykonania zadania, wskazując, że od zawarcia umowy do końca wakacji były tylko dwa miesiące na przeprowadzenie remontu,
- ograniczonej liczby firm remontowych dysponujących czasem na wykonanie usług remontowych, w szczególności w okresie wakacji,
- problemów z interpretacją zapisów umowy dotyczących rozliczenia dotacji, tj. w szczególności treści załącznika nr 3 do umowy obejmującego zestawienie ilościowo-wartościowe wydatków dokonywanych w ramach udzielonego wsparcia finansowego.

Kurator podał, że gminy, które w sprawozdaniu z realizacji zadania wskazały barierę polegającą na problemie z interpretacją zapisów umowy w zakresie rozliczenia dotacji, na etapie realizacji zadania nie zgłaszały problemów z interpretacją zapisów umowy oraz nie zgłaszały wniosków o dokonanie zmiany jej zapisów.

W 2020 r. beneficjenci nie zgłaszali problemów, zaś, jak wyjaśnił Kurator, innych barier w realizacji modułu 3 Programu nie stwierdzono.

W latach 2019-2021 (I półrocze) w Kuratorium nie pozyskiwano danych oraz nie prowadzono monitoringu w formie ankiet lub kwestionariuszy, bowiem nie stwierdzono takiej potrzeby i konieczności. Nie wystąpiły również przypadki udzielania przez Kuratora informacji i wypełniania drogą elektroniczną ankiet dotyczących realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu.

Odnosnie spostrzeżeń dotychczasowego funkcjonowania modułu 3 Programu Kurator podał, m.in. że:

- Program cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno wśród organów prowadzących szkoły, jak i szkół,
- w latach 2019-2020 został osiągnięty główny cel Programu wskazany w rozporządzeniu RM w sprawie modułu 3⁴⁶, a przyjęte w budżecie zadaniowym mierniki zostały osiągnięte w 100%.

Dodatkowo Kurator podał, że w jego opinii kwoty i sposób podziału środków na realizację modułu 3 Programu ustanowiono optymalnie, bowiem m.in. był to Program wieloletni, a nakłady finansowe poniesione na jego realizację przyniosły oczekiwane efekty, które przełożyły się na wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.

(akta kontroli str. 661-707, 788-806)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działania Kuratorium w zakresie monitorowania, oceny oraz koordynowania realizacji modułu 3 Programu.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli w wyniku kontroli nie sformułowała uwag. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

Zaliczanie do kosztów obsługi realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu wyłącznie wydatków rzeczowych bezpośrednio związanych z obsługą Zespołu do spraw oceny wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁴⁶ Celem modułu 3 Programu było wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 14 października 2021 r.

Kontroler
Lidia Wójcik
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
z up. Barbara Zajdel
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis